

STANOVISKO REPUBLIKOVEJ ÚNIE ZAMESTNÁVATEĽOV

Návrh SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY o vymedzení trestných činov a sankcií v súvislosti s porušením reštriktívnych opatrení Únie

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LPEU/2022/721>

Materiál v pripomienkovom konaní do 13.03.2023

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Materiál bol predložený do medzirezortného pripomienkového konania Ministerstvom spravodlivosti SR na základe uznesenia vlády SR č. 627/2013

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Cieľom návrhu je aproximácia vymedzenia trestných činov a sankcií v súvislosti s porušením reštriktívnych opatrení Únie, zabezpečenie účinných, odrádzajúcich a primeraných druhov a úrovni sankcií za trestné činy súvisiace s porušením reštriktívnych opatrení Únie, ako aj podpora cezhraničného vyšetrovania a trestného stíhania a zlepšenie operačnej účinnosti vnútroštátnych reťazcov presadzovania práva na podporu vyšetrovaní, trestných stíhaní a ukladania sankcií.

SR podporuje zámer predkladaného návrhu smernice a bude podporovať jeho prijatie. Podľa analýzy Eurojustu je SK jediný členský štát, ktorý v súčasnosti nemá upravený trestnoprávny postih porušovania sankcií. Pokiaľ ide o obsah, koncept budúcej slovenskej trestnoprávnej úpravy by mala zohľadňovať právnu úpravu smernice. Keďže pôjde o minimálnu harmonizáciu, nie je vylúčené prijatie aj prísnejších ustanovení v Trestnom zákone. Na vyšetrovanie takýchto prípadov by mohla byť zavedená príslušnosť pre orgány policajného zboru rovnako ako aj pre Kriminálny úrad finančnej správy.

Postoj RÚZ k materiálu

Cieľom návrhu je aproximácia vymedzenia trestných činov a sankcií v súvislosti s porušením reštriktívnych opatrení Únie, zabezpečenie účinných, odrádzajúcich a primeraných druhov a úrovni sankcií za trestné činy súvisiace s porušením reštriktívnych opatrení Únie. RÚZ k návrhu predkladá pripomienky smerujúce k spresneniu niektorých pojmov a k definícii konania samotného (navrhujeme len úmyselný spôsob konania).

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Zásadná pripomienka k stanovisku SR k čl. 3 návrhu smernice.

V zmysle čl. 3 ods. 3 návrhu smernice sa v prípade niektorých trestných činov považuje za trestné aj konanie v prípade hrubej nedbanlivosti. Považujeme za primerané, aby úmyselné konanie, ktorým sa porušujú reštriktívne opatrenia Únie bolo považované za trestný čin. Máme však za to, že konanie z hrubej nedbanlivosti nemožno považovať za konanie, ktorý by predstavovalo trestný čin. V niektorých prípadoch sa právnická osoba (ďalej len „PO“), aj napriek riadnej, dôkladnej a odbornej starostlivosti môže z nedbanlivosti dopustiť konania, ktoré je v rozpore s reštriktívnymi opatreniami Únie. Môže sa jednať napríklad o prípady obchodovania s tovarom, kedy PO preverí všetkých svojich obchodných partnerov, ako aj obchodovaný tovar, avšak vo vlastníckych štruktúrach obchodných partnerov môžu nastať nepredvídateľné a náhle zmeny. Zároveň v niektorých prípadoch nie je možné získať všetky relevantné, aktuálne a najmä právne overiteľné informácie o obchodných partnerov alebo o tovare, s ktorým sa obchoduje. Na základe vyššie uvedeného preto navrhujeme, aby sa za trestné považovalo len úmyselné konanie, ktorým sa porušujú reštriktívne opatrenia Únie.

2. Zásadná pripomienka k stanovisku SR k čl. 6 návrhu smernice.

V zmysle čl. 6 ods. 1 návrhu smernice sa upravuje zodpovednosť PO za trestné činy uvedené v čl. 3 a 4 návrhu smernice. PO bude zodpovedná za trestný čin, ak ho v jej prospech spáchala akákoľvek osoba konajúca buď samostatne, alebo ako súčasť orgánu príslušnej PO, ktorá má vedúce postavenie v rámci PO, a to na základe oprávnenia zastupovať PO, právomoci prijímať rozhodnutia v mene PO alebo právomoci vykonávať kontrolu v rámci

PO. Takúto úpravu zodpovednosti však považujeme za vážnu a nejasnú. Pojem „právomoc“ nie je v zmysle návrhu smernice definovaný a preto z navrhovaného znenia nie je možné jednoznačne určiť, o aké kompetencie v tomto prípade ide. Samotná zodpovednosť PO osôb definovaná v ods. 1 by mala taktiež obsahovať bližšie určenie, že fyzická osoba (ďalej len „FO“), ktorá konala v prospech zodpovednej PO konala aj v jej mene a v rámci jej činnosti alebo jej prostredníctvom. Zároveň v zmysle ods. 2 sa voči PO vyvodí zodpovednosť v prípade, že pri nedostatočnom dohľade a nedostatočnej kontrole zo strany konajúcej FO bolo v prospech PO umožnené spáchanie trestného činu osobou, ktorá je podriadená konajúcej FO. Považujeme za neprípustné, aby bolo možné vyvodiť zodpovednosť PO aj za „nedostatočný dohľad“ alebo „nedostatočnú kontrolu“ konajúcou FO, vzhľadom k tomu, že tie pojmy v návrhu smernice nie sú definované a nie je možné jednoznačne určiť, či konajúca FO vykonala dostatočný dohľad alebo dostatočnú kontrolu.

3. Zásadná pripomienka k čl.7 návrhu smernice

V SR existuje zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb, ktorý stanovuje okrem iného aj tresty a podmienky uloženia trestov, pričom sú určené aj podmienky uloženia týchto trestov - napr. súd uloží trest zrušenia právnickej osoby, ktorá má sídlo v Slovenskej republike, ak jej činnosť bola úplne alebo prevažne využívaná na páchanie trestnej činnosti.

Návrh smernice ide nad rámec uvedených trestov napr. zavádza nám doposiaľ neznámy trest - vylúčenia z prístupu k verejnému financovaniu vrátane postupov obstarávania, grantov a koncesií avšak z koncepcie nie je jasné či smernica bude ukladať tresty viazať aj na splnenie iných podmienok alebo to ponechá na legislatívu štátov. V každom prípade návrh smernice musí jasne definovať podmienky udelenia trestov resp. zodpovednosť osôb, ktorí konajú v mene právnických osôb. Za exces jednotlivcov nie je možné trestať celú právnickú osobu. Tiež je potrebné prihliadnuť aj na skutočnosť, kedy právnická osoba dopustí trestného činu len z neobľúbivosti a nie úmyselne (Nie je to poľahčujúca okolnosť).

4. Zásadná pripomienka k stanovisku SR k článku 9 návrhu smernice :

Žiadame doplniť medzi poľahčujúce okolnosti uvedené v čl. 9 návrhu smernice nový bod c)

c) páchatel' -právnická osoba preukáže, že ma implementovaný interný systém zabezpečenia súladu s reštriktívnymi opatreniami Únie a interný kontrolný systém (tzv. compliance program) a/alebo že vykonal všetky kroky, ktoré od danej právnickej osoby vzhľadom na jej veľkosť a predmet podnikania je rozumné požadovať za účelom zabezpečenia súladu s reštriktívnymi opatreniami Únie .

Nepovažujeme , za spravodlivé, že spoločnosť , ktorá preukáže, že má interný compliance program a v rámci svojich možností preveruje svojich obchodných partnerov (vykonáva due diligence) či nie sú na sankčnom zozname aj napriek riadnej, dôkladnej a odbornej starostlivosti sa dopustí konania, ktoré je v rozpore s reštriktívnymi opatreniami Únie bola postihovaná rovnako ako spoločnosť, ktorá žiaden compliance program nemá. Podobne ako v odôvodnení ku pripomienke 1 – ku konaniu, ktoré je v rozpore s reštriktívnymi opatreniami Únie môže dôjsť - v prípadoch obchodovania s tovarom, kedy PO preverí všetkých svojich obchodných partnerov, ako aj obchodovaný tovar, avšak vo vlastníckych štruktúrach obchodných partnerov môžu nastať nepredvídateľné a náhle zmeny. Zároveň v niektorých prípadoch nie je možné získať všetky relevantné, aktuálne a najmä právne overiteľné informácie o obchodných partnerov alebo o tovare, s ktorým sa obchoduje.

Takisto je potrebné zohľadniť možnosti jednotlivých spoločností pri preverovaní svojich obchodných partnerov – keďže informácie o vlastníckej štruktúre spoločností z iných krajín nie sú verejne dostupné a overiteľné, spoločnosti sa musia spoliehať na zmluvné ustanovenia a rôzne prehlásenia a záruky od svojich zmluvných partnerov , menšie spoločnosti nemajú kapacity ani zdroje na externé preverovanie obchodných partnerov . Navyše štátne orgány častokrát nie sú schopné poskytovať spoločnostiam záväzné usmernenia ako v jednotlivých prípadoch postupovať , keďže ani oni s týmito informáciami nedisponujú.

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LPEU/2022/721>